

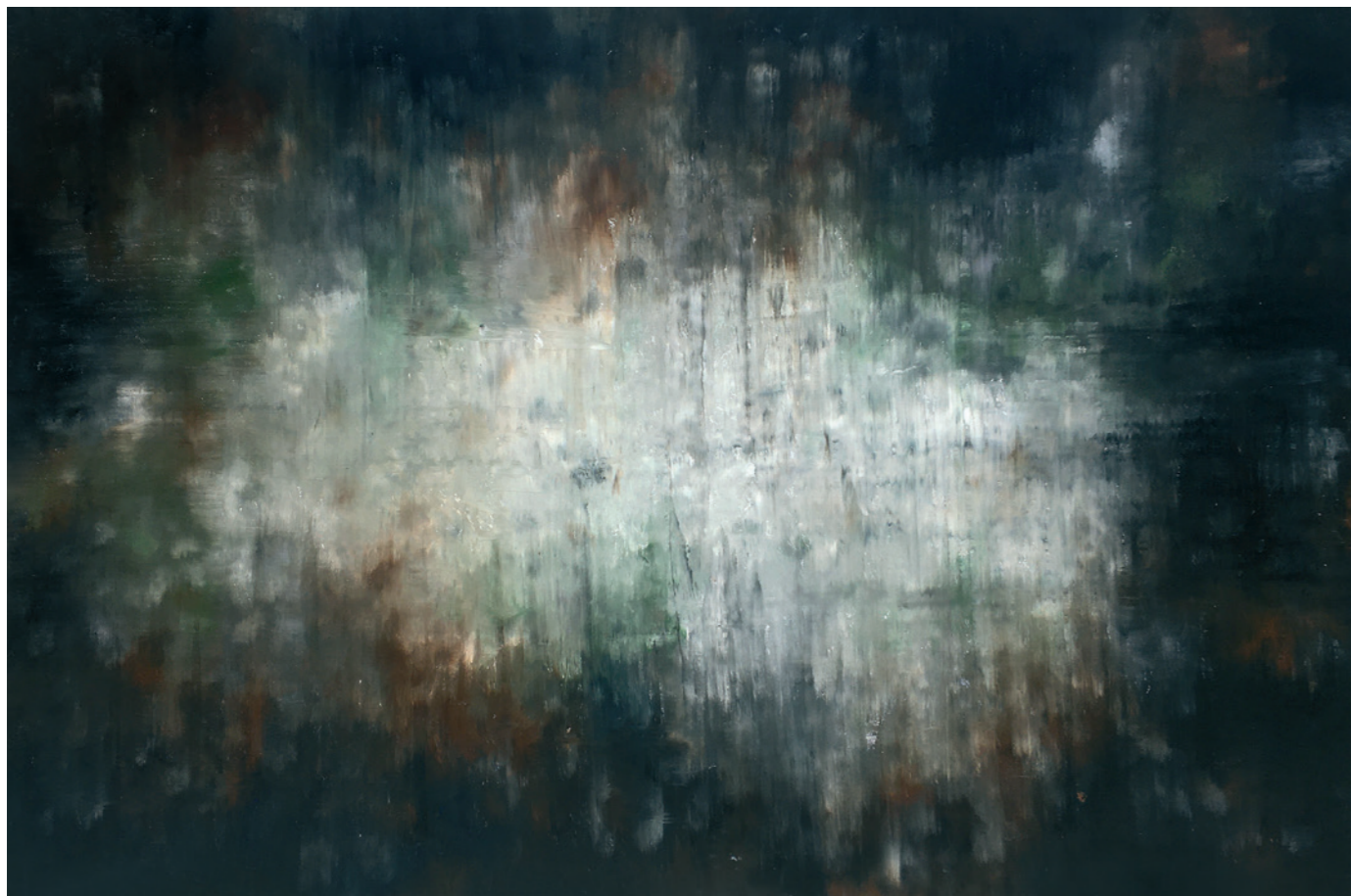
jarosław sebastian pastuszak
... a temnota ho nepohltila
horizonty světla

28.1. — 23.3.2023

galeriezet

Město Velká Bystřice

horizonty světla II, no. I
2020, olej na plátně, 150×100 cm

horizonty světla II, no. VI
2020, olej na plátně, 150×100 cm

jarosława sebastiana pastuszaka nemlčení o tom co nelze říci slovy

téměř každé setkání s jarosławem sebastianem pastuszakem je podmanivě podbarveno výrazně zduchovnělou atmosférou vyplývající z širokého rozpětí jeho intelektuálního potenciálu a hlubokého citového prožitku jevů, které jej fascinují. přesvědčivost argumentů, jimiž podkládá své názory, je totiž vždy prodchnuta vysoce humánním a mravně pevným postojem k problémům života, vědy a umění v obecném i odborném pojetí.

kořeny tohoto jevu, který zřetelně přesahuje běžný rámec lidské empirie, lze nepochybně hledat v pastuszakově spiritualitě, která je dominantní složkou jeho vědomí. o tom ostatně svědčí i povaha problémů, jimž se věnuje ve své odborné a pedagogické práci – spiritualita umění, teologie krásy, hermeneutika současného umění, kulturní antropologie a teologie dialogu, které vyžadují nejen hluboké znalosti několika humanitních oborů, ale i schopnost analyzovat podstatu tvůrčí invence přesahující exaktní zkušenost.

výrazně duchovní esencí se vyznačuje i pastuszakova umělecká tvorba. svou vlastní potřebu malovat vnímá jako prostředek úplného prožitku lidského poznání, který je schopen postihnout slovy nedefinovatelnou skutečnost. vedle nesporného talentu

přivedla jarosława k rozhodnutí rozvíjet své výtvarné ambice na úrovni výrazně přesahující rámec volnočasových aktivit intelektuála s uměleckými sklony také skutečnost, že se malování na profesionální úrovni věnovalo i několik jeho blízkých příbuzných. současná poloha jeho obdivuhodně plodné malířské produkce má charakter programově jasné, formálně autentické a výrazově přesvědčivé výpovědi.

o promyšleném koncepčním přístupu k výtvarné práci svědčí i skutečnost, že se dlouhodobě soustředí na poměrně úzký okruh témat. v několika posledních letech jsou to především cykly, které nazval struktury světla, v jejichž rámci simultánně řeší provokativní výzvy filozofické, spirituální i exaktní povahy. výrazovou naléhavost a myšlenkovou sevřenost těchto početných sérií umocňuje čtvercovými formáty obrazů a monochromní, nicméně delikátně traktovanou barevností dominantních obrazových ploch.

pomineme-li autory konkrétně konstruktivní orientace, kteří svůj výraz podřizují předem stanovenému formálnímu řádu, je jarosław sebastian pastuszak jedním z mála abstraktních malířů, jejichž způsob malby vykazuje i zřetelně expresivní rysy, přestože

sám tvrdí, že v rámci vlastní práce na obraze na něj nepůsobí emoce a každé své dílo vnímá jako celek v definitivní, předem určené podobě. tato metoda v mnoha ohledech připomíná pracovní postupy malířů ikon ztvárňujících námět v duchu přesně stanovených zásad – kánonů, které přesně definovaly i významy obrazových znaků a symbolů.

leitmotivem jaroslava uměleckého sdělení je tedy struktura určitých jevů. výtvarně interpretuje jejich vnitřní povahu, souvislosti a vztahy k základním hodnotám lidského bytí na základě vlastní empirie. intelektuální, smyslové i citové zkušenosti člověka, který ví své.

nikoli náhodou se hlavním zdrojem jeho inspirace stalo právě nehmotné světlo a základní geometrické útvary nebo jejich kombinace. právě ve světle totiž spatřuje základní symbol kosmického i přírodního řádu. symbol, který v nás evokuje primární princip biblického výkladu stvoření stejně tak jako nekonečné možnosti vědeckého poznání. na plochách těchto obrazů se ocitáme v jakémsi duchovně naléhavém prostoru kosmické povahy. dynamicky téká energie směle razantních barevných hmot zde navozuje pocit nezkratného chaosu, v jehož opozici vždy stojí geometricky exaktní útvar – přímka, kruh, trojúhelník – evokující demiurgický princip a dokonalost řádu. roli významových symbolů mají i barvy, nejčastěji červená a modrá, které symbolizují živly, světlo, tmu, mužský a ženský princip, katarzní účinek vody nebo vycházejí z křesťanské ikonografie. rovněž velkoryse účinné, monochromní plochy, které vymezují prostor dominantním

symbolickým akcentům, jsou důmyslně členěny v určitém geometrickém řádu. často ve tvaru elipsy symbolizující vesmírný pohyb.

v poměrně početné monotematické sérii obrazů se jaroslav zabýval také pouhou citací základních geometrických útvarů, jejichž podmanivé, až mysticky působivé podání na velkých formátech probouzí ve vnímání úvahy o duchovní síle tvaru jako prostředku sdělení poznání či tušené skutečnosti. v této souvislosti nelze nezmínit především umělcovo vnímání kříže, který pro něj není jen geometricky složeným útvarem a stěžejním křesťanským symbolem nýbrž průsečíkem racionálních a duchovních principů bytí.

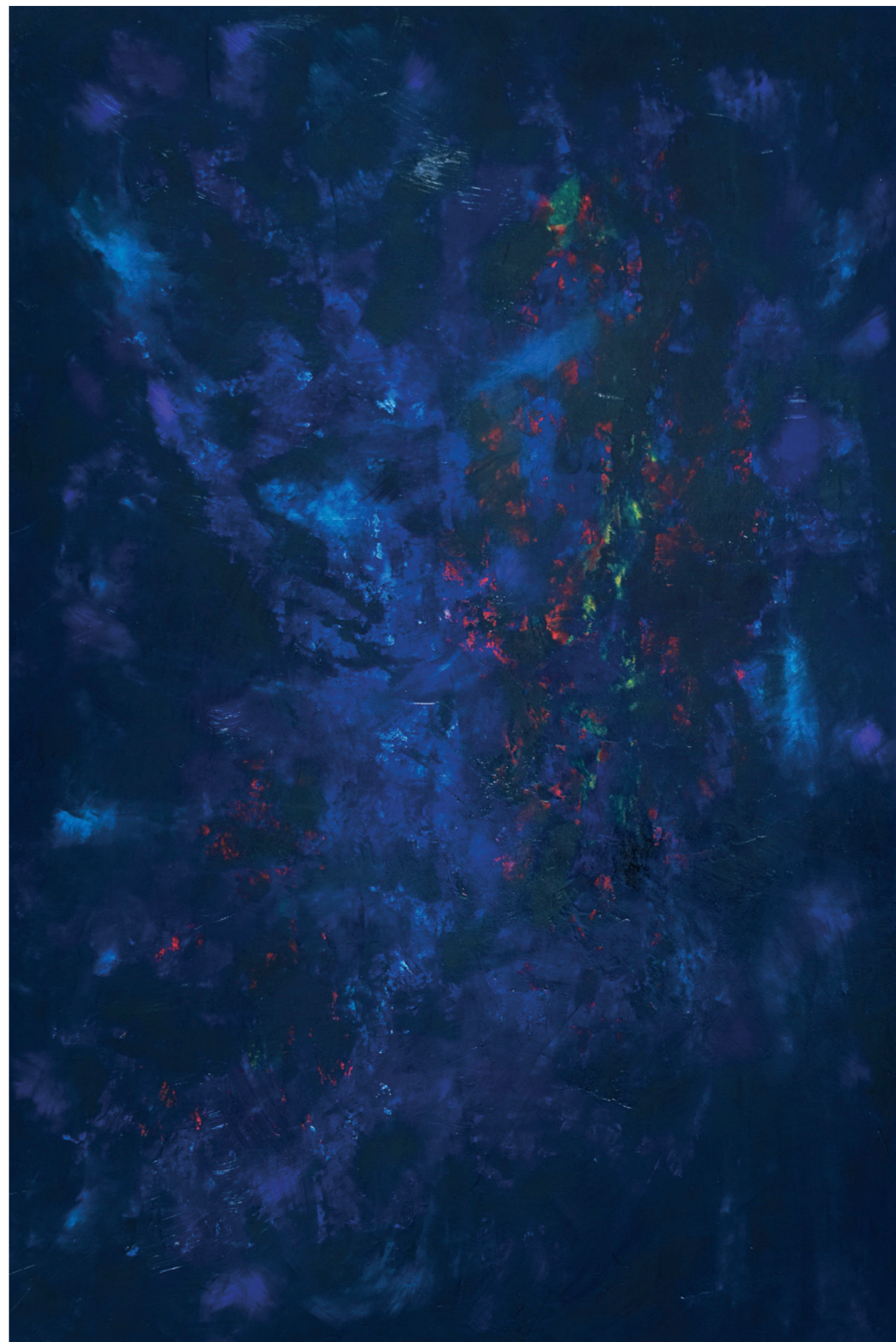
společným jmenovatelem všech pastuszakových děl jsou rovněž vyvážené kompozice budované na principu zlatého řezu, které jim propůjčují podmanivou duchovní hloubku a násobí jejich estetickou působivost.

vedle náročné pedagogické práce, soustředěné vědecké a umělecké činnosti vede jaroslav sebastian již několik let galerií ve velké bystřici, která se díky velmi kvalitní výstavní strategii a mezinárodní orientaci stala jednou z vyhledávaných kulturních institucí na území střední moravy.

nedílnou součástí pastuszakovy dělné a inspirativní osobnosti je i slovanská otevřenost, velkorysost a pokora související s jeho duchovní orientací i polským původem. právě tyto vlastnosti mu otvírají cestu k hlubokému prožitku vlastního bytí i úspěšné realizaci svých záměrů.

phdr. Jiří Hašík

> lux in tenebris II, no. I
2021, olej na plátně, 100 x 150 cm

lux in tenebris, no. V
2021, olej na plátně, 250 x 150 cm

lux in tenebris, no. III
2021, olej na plátně, 250 x 150 cm

lux in tenebris, no. VI
2021, olej na plátně, 250 x 150 cm

lux in tenebris, no. II
2021, olej na plátně, 250 x 150 cm

„abstrakce byla přirozeným vývojem mého myšlení o člověku a světě“

rozhovor s malířem **jarosławem sebastianem pastuszakem** vedla **ewa mecner**, kurátorka, historička a teoretička umění

pocházíte z umělecké rodiny? věděl jste od dětství, že se v budoucnu stanete malířem?

jako dítě jsem se setkával s uměním a výtvarnými ateliéry. teta malovala krajiny, koně a válečné bitvy. můj strýc maloval krajiny a jeho ateliér na mě měl asi největší vliv, když jsem byl teenager. zaprvé vůně jeho ateliéru měla nesmírný vliv na mé vědomé i podvědomé sféry, skoro jako droga. dodnes si pamatuji tu hypnotizující atmosféru. největší vliv na mé umělecké směřování však měl můj přítel z dětství marek batorski, malíř a jazzman z krakova. byl o pár let starší a inicioval mě v lásce k umění a hudbě. pamatuji si období okouzlení polským romantismem a obdobím mladé polska (wyspiański, mehoffer, wańkowicz, michałowski), stejně jako ruským romantismem a realismem (tropinin, ajvazovskij, rjepin, šiškin, surikov). v té době na mě také velmi zapůsobil dílo caspara davida friedricha. touha stát se umělcem ve mně vyklíčila, když mi bylo deset až jedenáct let.

zabýváte se malbou a kresbou jak v praktické tak i teoretické rovině, ale zároveň se také věnujete teologii a filozofii. jak se to stalo, že jste téměř současně studoval umění a teologicko-filozofické vědy? byla důvodem této duality neschopnost rozhodnout se, která z těchto oblastí je důležitější, zajímavější?

moje teologické a filozofické zájmy se projevily v raném dětství. v první řadě mě vždy provázela záhada vesmíru, otázky po smyslu života a smrti. před dokončením střední školy jsem se rozhodl pro studium dějin umění a malby na avu. touha poznávat nepoznané mě však nakonec přivedla ke studiu teologie a filozofie. transcendentní rozměr byl vždy v mé zkušenosti přítomen. rychle jsem však pochopil, že to, co chci poznat, vyplývá z nepoznatelné podstaty poznávaného a fascinace tajemstvím krásy a věčného ženství mě vrhla zpět do náruče umění. a tak jsem paralelně studoval teologii, filozofii, malbu a kresbu. důvodem nebyla nemožnost vybrat si jednu z těchto oblastí, ale spíše touha je propojit. uvědomil jsem si, že ve vztahu k pojednání o kráse a pravdě slovo nestačí a obraz mi dává větší svobodu. v pozdějších letech jsem zažil krizi ve vztahu k možnosti slova, která svým způsobem trvá dodnes. proto se dnes zabývám hlavně uměním.

proč jste si vybral abstrakci?

abstrakce byla přirozeným vývojem mého myšlení o člověku a světě. čím více jsem se snažil pochopit, uchopit, definovat, tím více se ode mě vzdalovala skutečná podstata zkoumaných jevů. jako většina umělců jsem začínal s krajinou, portréty a autoportréty. avšak konkrétně se rychle stal nedostatečný a pro mé hledání velmi omezující. ve svých filozofických a teologických studiích jsem se začal zabývat fenoménem zla. bylo to pro mě velmi těžké a téměř zničující období. problém zla jsem zkoumal v kontextu děl francise bacona. zjistil jsem, že záhada zla je mimo mé schopnosti tento problém jednou provždy vyřešit, a tak se pro mě stal nepřekonatelným tajemstvím. tato skutečnost mě definitivně spojila s abstrakcí.

inspirujete se konkrétními filozofickými, básnickými nebo teologickými díly?

v období dospívání mě nejvíce ovlivnily gombrowiczovy deníky, deník psaný v noci a jiný svět gustawa herlinga-grudzińskiego

a také jeho povídky. také hemingway, zejména jeho komu zvoní hrana. během filozofických a teologických studií mě nejvíce ovlivnila díla ruských filozofů z období ruské duchovní renezanace (pavel florenckij, sergej bulgakov, vladimír solovjov, semjon frank, vasilij rozanov, fiodor dostojevskij, nikolaj berdajev). později dílo sv. jana od kříže, mistra eckharta, obecně křesťanská mystika, ale rád čtu mystické spisy různých náboženských tradic, kupř. kabala či pataňdžálího klasická indická jóga, kterou mě nakazil filozof z krakova, profesor krzysztof jan pawłowski. touha po pochopení duchovní podstaty světa a vesmíru mi otevírá cestu k velmi rozmanitým zdrojům. rád se vracím k platónovi, plotinovi nebo mikuláši kuzánskému. často sahám po miłoszovi a tvrdošijně se zamilovávám do herbertovy poezie a především si znovu a znovu čtu „barbar v zahradě“, „zátiší s uzdou“ nebo „labyrint u moře“. rád čtu texty jerzyho nowosielského, z českých autorů poezii vladimíra holana, jana skácela nebo jana zahradníčka. existuje také mnoho dalších inspirací, které formují mé intelektuální, umělecké a duchovní vědomí.

posloucháte při malování hudbu, a pokud ano, jakou?

obvykle maluji v tichosti. nesnesu rušivé elementy. pokud však poslouchám hudbu, většinou poslouchám henryka mikołaje góreckého, arvo pärta, gregoriánský chorál nebo pravoslavné duchovní zpěvy. přesto, že miluji jazz, blues, vážnou hudbu a celou řadu alternativní hudby, nejčastěji při malování poslouchám právě zmíněnou hudbu. občas poslouchám audioknihy. naposledy jsem poslouchal „brave new world“ aldouse huxleyho (velmi poučné v kontextu současných událostí).

váš zájem o světlo je na vaší práci patrný. je dokonce přítomen i v názvech děl, je odkazem na božství?

světlo je především neuchopitelný fenomén, už ve své podstatě má duchovní rozměr. hovoří se o osvětlení, osvětlené mysli, světle poznání atd., ale nakonec se vše vrací k neuchopitelné podstatě bytí, jemuž světlo dává nějakou formu existence. co není viditelné ve tmě, je v jistém smyslu neexistující pro toho, kdo se dívá, takže je nutné buď rozsvítit světlo nebo zapojit vnitřní zrak. třeba takový proces fotosyntézy. díky světlu se mění materiální struktura reality. snažím se o spojení v jeden celek, jakousi hmotně-duchovní fotosyntézu. prostřednictvím hmoty vidím to, co je nehmotné. takže v kostce se dá říci, že světlo v mých obrazech je jakousi nádržkou na božství. tím, že se snažím zachytit nepolapitelné světlo, snažím se dosáhnout světla božství, které je paradoxně ještě více neuchopitelné, ale toto tvůrčí úsilí je pro mě podstatou duchovního pokroku.

máte nějaké mistry, umělce, kterých si obzvlášť vážíte?

ano, je jich mnoho, ale především giotto, fra angelico, johannes vermeer, andrej rubljov, mark rothko, jerzy nowosielski, michal macků, marek batorski... například vermeerův a rubljovův přístup k fenoménu světla je úplně jiný. každý z nich k této problematice přistupuje z opačných stran. vermeer je génius v zachycení přítomného okamžiku a zhmotnění světla odraženého do skutečnosti, skrze které se pak dotýká věčnosti. rubljov čerpá z věčného světla, které ztělesňuje v božském arché světla nacházejícího se v samotné podstatě ikony.

lumen attingit fines, no. II, 2020, olej na plátně, 100 x 150 cm

během lockdownu se mnoho malířů zavřelo ve svých ateliérech a věnovalo se tvorbě. přiměla vás pandemie covid-19 a související omezení více tvořit nebo to byl kreativně ztracený čas?

období pandemie bylo pro mě téměř bez povšimnutí. v posledních letech, v nichž se velmi věnuji malbě, trávím většinu času prací ve svém ateliéru. období pandemie tedy nebylo nijak výjimečné. bylo to však velmi plodné období, ale ne kvůli pandemii. toto období neovlivnilo mé vidění světa, protože se dlouhodobě pohybuji ve vnitřním prostoru a krajinách duše a ducha.

jaké obrazy uvidíme v lednu v galeriezet? budou to nejnovější obrazy?

série obrazů „struktury světla – horizonty světla“ vznikla v předvelikonočním období roku 2021, tedy v době pandemického lockdownu. je to cyklus, který stojí v opozici k celkové atmosféře, která v této době vládla po celém světě. řídil jsem se slovy augustina aurelia: nechoď ven, zůstaň uvnitř, neboť ve vnitřním člověku přebývá pravda.

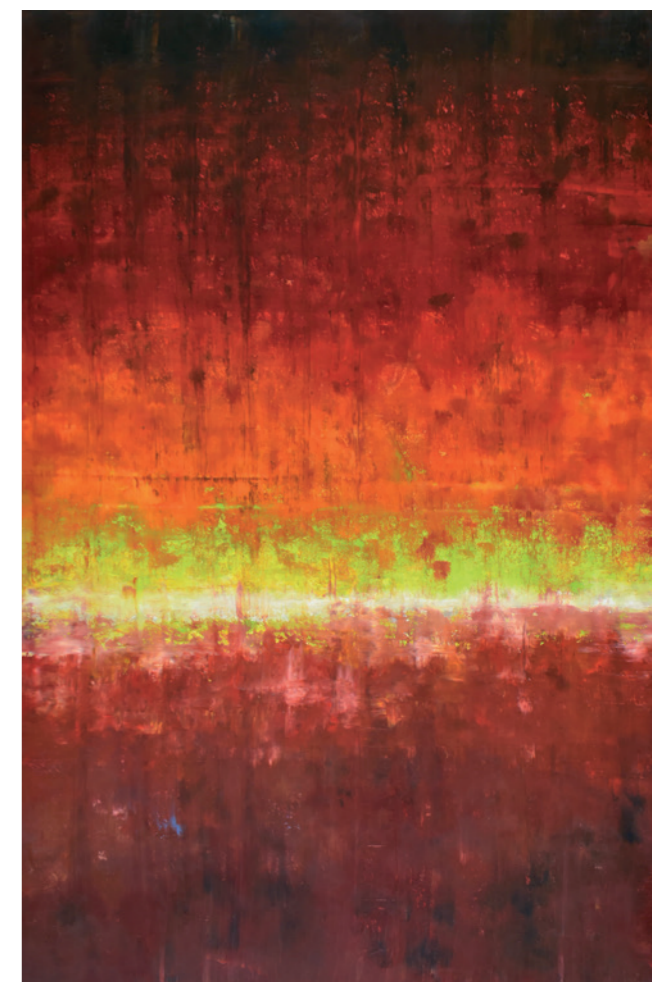

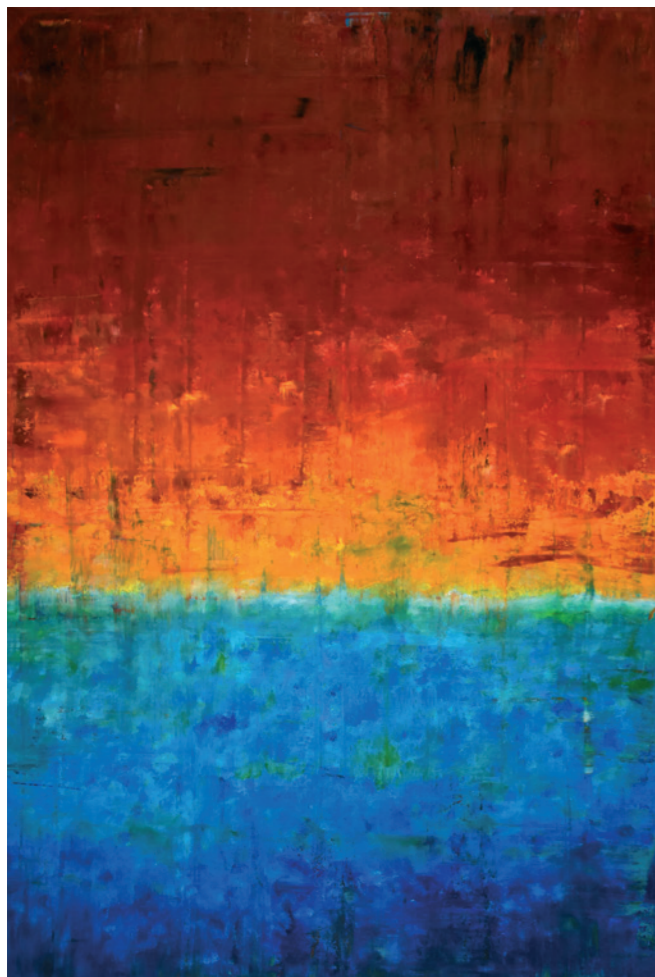
< **lumen attingit fines, no. VIII**
2020, olej na plátně, 100 × 150 cm

lumen attingit fines, no. IV
2020, olej na plátně, 100 × 150 cm

lumen attingit fines, no. V
2020, olej na plátně, 100 × 150 cm

lumen attingit fines, no. I
2020, olej na plátně, 100×150 cm

lumen attingit fines, no. III
2020, olej na plátně, 100×150 cm

> **lumen attingit fines, no. VI**
2020, olej na plátně, 100×150 cm

< **horizonty světla II, no. VIII**
2020, olej na plátně, 100 × 150 cm

horizonty světla II, no. VII
2020, olej na plátně, 100 × 150 cm

horizonty světla II, no. II
2020, olej na plátně, 100 × 150 cm

jarosław sebastian pastuszak

narozen 16. 7. 1971 v szczecbrzeszynu (polsko)

malíř, kreslíř, příležitostný sochař, galerista, kurátor, výtvarný teoretik, vysokoškolský pedagog, teolog
ve své výtvarné činnosti se koncentruje na abstraktní malbu a kresbu

studium

v letech 1992–1997 absolvoval studium teologie na cmtf up v olomouci.

v letech 1999–2005 absolvoval postgraduální studium na cmtf up v oboru praktická teologie – studium křesťanského východu na katedře spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu.

licenciátní práci pod názvem *zlo jako spirituální jev. teologická analýza výtvarného díla francise bacona. teologie obrazu* obhájil v roce 2002 (titul thlic).

disertační práci na téma *dialog jako forma vytváření náboženské kultury. fenomenologie náboženského dialogu* obhájil v roce 2005 (titul th.d.).

v letech 1993–1996 absolvoval individuální studium kresby a malby na filozofické fakultě univerzity palackého v olomouci pod vedením dany puchnarové, Jiřího Krtičky a Zdeňka Kučery.

samostatné výstavy

- 1997 *teologie jinak – obrazy*, rotunda cmtf up, olomouc
- 1998 *putování myslí – obrazy* (společně s p. dočkalovou a p. papicou), galerie velehrad, olomouc
- 2003 *za hranice stínu – fotografie*, muzeum moderního umění – café 87, olomouc
- 2005 *obrazy* (společně s m. sedlářem: sochy), lapidárium, velehrad
není současnost bez minulosti – fotografie (společně s t. jemelkou, o. kučerou, m. maluškem a j. mlečkou), velehrad
- 2015 *obrazy*, café na zábradlí, olomouc
struktury světla – obrazy, galeriezet, velká bystřice
- 2016 *struktury světla 2 – obrazy*, městské divadlo zlín, zlín
struktury světla v modré. třebíčský cyklus – obrazy, bazilika sv. prokopa, třebíč
struktury světla 3 – obrazy, galerie pre, praha
- 2017 *struktury světla. na počátku bylo světlo – obrazy*, muzeum fojtství, kopřivnice
- 2018 *interakce – obrazy* (společně s michalem macků). galerie uffo, trutnov
reminiscence. struktury světla v modré – obrazy, katedrála sv. václava, olomouc
- 2019 *a život jde dál. malířské impresie z let 2015–2019*, galerie města olomouc, olomouc
struktury světla v modré – obrazy, galerie platinum, brno
struktury pohybu, světla a prostoru – obrazy, hotel flora, olomouc
- 2020 *structures of light in motion*, latin art gallery, praha
- 2021 *světelné horizonty II*, galerie hřivnáč, opava
světelné horizonty I, galerie zaza, ostrava
lux in tenebris, galerie města olomouc, olomouc
paralelní světy, galerie bastion, tábor
světelné horizonty I, galerie floriańska 22, krakov, polsko

kolektivní výstavy

- 1990 *obrazy, zamość*, polsko
- 2012 *das kreuz*, galerie habermann, ybbsitz, rakousko
- 2019 *obrazy*, art gallery baviera, malaga, španělsko
- 2020 *17 nových členů uvuo*, galerie města olomouc, olomouc
- 2021 *olomoucká umělecká scéna*, galerie pryzmat, krakov, polsko
- 2022 *quaerimus*, sdružení q, hustopeče
ateliery 22, galerie města olomouc, olomouc

zastoupen v soukromých sbírkách v polsku, usa, velké británii a na slovensku.

člen unie výtvarných umělců olomoucka.

instagram: @jspastuszak
pastuszakj@seznam.cz

galeriezet

zámecké náměstí 775
783 53 velká bystřice
tel.: +420 774 818 153
galeriezet@velkabystrice.cz
www.galeriezet.cz

—
jarosław sebastian pastuszak, ... a temnota ho nepohltila / horizonty světla
28. 1. – 23. 3. 2023 | úvodní slovo: phdr. Jiří Hašík
grafický design: petr šmalec | vydalo město velká bystřice, 2023